WIKIPÉDIA

Apatosaurus

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából

Az **Apatosaurus** (régebbi nevén ***Brontosaurus*** vagy ***Elosaurus***) a hüllők *(Reptilia)* osztályának dinoszauruszok csoportjába, ezen belül a hüllőmedencéjűek *(Saurischia)* rendjébe, a Sauropodomorpha alrendjébe, a Sauropoda alrendágába és a Diplodocidae családjába tartozó nem.

Bár korábban a *Brontosaurust* külön nemnek tekintették, később a két nemet végül egyetlen nemként írták le. Újabb vélekedések szerint a Brontosaurus nemet mégis lehet önállónak tekinteni,[1][2][3] bár nem minden paleontológus ért ezzel egyet.[4][5]

Apatosaurus 

Evolúciós időszak: Késő jura



Az *Apatosaurus louisae* rekonstrukciója

Természetvédelmi státusz

Fosszilis

Rendszertani besorolás

Ország:	Állatok *(Animalia)*
Törzs:	Gerinchúrosok *(Chordata)*
Altörzs:	Gerincesek *(Vertebrata)*
Altörzság:	Állkapcsosok *(Gnathostomata)*
Főosztály:	Négylábúak *(Tetrapoda)*
Csoport:	Magzatburkosok *(Amniota)*
Osztály:	Hüllők *(Reptilia)*
Öregrend:	Dinoszauruszok *(Dinosauria)*
Rend:	Hüllőmedencéjűek *(Saurischia)*
Alrend:	*Sauropodomorpha*
Öregcsalád:	*Diplodocoidea*
Család:	*Diplodocidae*
Nem:	***Apatosaurus*** Marsh, 1877

Szinonimák

- ?*Atlantosaurus* Marsh, 1877
- *Eobrontosaurus* Bakker, 1998
- *Elosaurus* Peterson & Gilmore, 1902

Tartalomjegyzék

Rendszerezés
Előfordulásuk
Megjelenésük
Életmódjuk
Szaporodásuk
Popkulturális hatás
Jegyzetek
Források

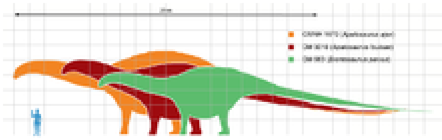
Rendszerezés

- *Apatosaurus ajax* (Marsh, 1877)
- *Apatosaurus louisae* (Holland, 1916)

Előfordulásuk

Valamennyi Apatosaurus-kövületet az Amerikai Egyesült Államok nyugati részén, jura- és krétakori üledékekben találták meg. (A jura kor mintegy 199,6 millió évvel ezelőtt kezdődött és a kréta kor váltotta fel, amely mintegy 145,5 millió évvel ezelőtt kezdődött, és 65,5 millió évvel ezelőttig tartott.) Az Apatosaurus-fajok valószínűleg a késő jura korban fejlődtek ki, körülbelül 150 millió évvel ezelőtt, és a kréta kor vége táján haltak ki.

Megjelenésük



Az *Apatosaurus*, a *Brontosaurus* és az ember méretének összehasonlítása

Fajok

- *A. ajax* Marsh, 1877 (típus)
- *A. louisae* Holland, 1916

Hivatkozások

A Wikifajok tartalmaz ***Apatosaurus*** témájú rendszertani információt.

A Wikimédia Commons tartalmaz ***Apatosaurus*** témájú médiaállományokat és ***Apatosaurus*** témájú kategóriát.

Az *Apatosaurus* hossza a farka végéig 21–22,8 méter, marmagassága 4,5 méter és testtömege egyes becslések szerint 26–35 tonna, mások szerint 16,4–22,4 tonna lehetett.[6][7][8][9] A legnagyobb példány 11–30%-kal hosszabb és 32,7–72,6 tonna tömegű lehetett.[10] A nyakcsigolya vastagabb, mint más hüllőknél. A nagy üreges terek a csigolyatestben csökkentették annak súlyát. A hátcsigolyáknak magas tüskenyúlványaik voltak, amelyekre erős izmok ültek rá. A több mint 80 farokcsigolya alsó részén csontos támaszték volt a lágy szövetek védelmére. Koponyájuk nagy méretük ellenére csak 55 centiméter volt.

Az *Apatosaurus* ábrázolása rengeteg változáson ment keresztül. Mikor még a *Brontosaurus* név volt elfogadott, az állatot gyakorta egy másik Sauropoda, a *Camarasaurus* koponyájával ábrázolták. Hatalmas, vaskos testet, púpos hátat és a földön húzott, viszonylag rövid farkat kapott. Csak a későbbiekben, több *Apatosaurus* kövület előkerülésével ismertük meg jobban az élőlény pontosabb kinézetét.

Mivel az orrnyílásokat hagyományosan a fej tetejére képzelték, régebben azt hitték, hogy e nehéz testű állatok vízben éltek, de ez az elképzelés mára már nem érvényes. Továbbá rokon dinoszauruszokon végzett vizsgálatok kimutatták, hogy az orrnyílások az állat arcorrának elején helyezkedtek el, noha a koponyán feljebb találhatók.[11]

Védekezésre hosszú, erős farkát és a mellső lábain elhelyezkedő karmokat használta. Talán képes volt rövid időkre két hátsó lábára emelkedni.

Életmódjuk

Az állatok minden növényfajtát megettek, a különösen kemények kivételével. Nem ismert, hogy magányosan vagy csoportokban éltek-e, feltételezik azonban, hogy igen elterjedt fajok voltak.

Szaporodásuk

Szaporodása nem ismert; feltehetően évente több fészekaljat rakott. A fészek a talajba vájt mélyedés, amelyet tojásrakás után befedett földdel. Egy fészekaljban 5 tojás volt. A tojásból való kifejlődés időtartama ismeretlen.

Popkulturális hatás

Brontosaurus néven az *Apatosaurus* számos médiában feltűnt, az egyik legismertebb dinoszaurusz, és a köztudatban a „klasszikus” dinoszauruszok egyike (a *Tyrannosaurus*, *Stegosaurus* és *Triceratops* mellett). Hagyományosan ő az „alap” Sauropoda.

Gyakran szerepelt könyvekben, filmekben. Ilyen például az 1925-ös némafilm, *Az elveszett világ (The Lost World)*, amelyben egy példány Londonba kerül, és elszabadul, megteremtve ezzel a nagyvárosban tomboló óriásszörnyek kliséjét.

Egyéb említésre méltó szerepei: az eredeti *King Kong* és annak 2005-ös remake-e, vagy a *One Million Years B.C.*. Eleinte stop-motion technikával, majd CG-vel keltették életre. A *Dinoszauruszok, a Föld urai (Walking with Dinosaurs)* és *Dinoszauruszok, az ősvilág urai (When Dinosaurs Roamed America)* című dokumentumfilmekben is szerepelt. Az 1988-tól indult *Őslények országa sorozat* főszereplője, Tappancs és családja is *Apatosaurus*.

Képregényekben, rajzfilmekben is feltűnt, a Marvel Transformers képregényekben és tv-sorozatban például egy Iszap (Sludge) nevű Dinobot képében.

Rengeteg *Brontosaurus* szerepelt a Frédi és Béni *(The Flintstones)* című népszerű rajzfilmsorozatban, ahol az állat az egyik címszereplő munkagépe szerepében tetszelgett.

Megjelent ezek mellett játékfiguraként, képei postabélyegekre kerültek és könyvek lapjait színesítették. A legtöbb ember elméjében az *Apatosaurus* azonban még ma is *Brontosaurus*ként él.

Jegyzetek

1. (2015) „A specimen-level phylogenetic analysis and taxonomic revision of Diplodocidae (Dinosauria, Sauropoda)”. *PeerJ* **3**, e857. o. DOI:10.7717/peerj.857 (https://dx.doi.org/10.7717/peerj.857). PMID 25870766.
2. Gorman, James. „A Prehistoric Giant Is Revived, if Only in Name (http://www.nytimes.com/2015/04/08/science/earth/the-brontosaurus-a-prehistoric-giant-is-revived-if-only-in-name.html)”, *The New York Times*, 2015. április 7. (Hozzáférés ideje: 2015. április 7.)
3. ScientificAmerican.com The Brontosaurus is Back 2015-4-07 (http://www.scientificamerican.com/article/the-brontosaurus-is-back1)
4. D'Emic, M. 2015. "Not so fast, Brontosaurus" (http://time.com/3810104/not-so-fast-brontosaurus/). Time.com
5. Prothero, D. 2015. "Is "Brontosaurus" Back? Not So Fast!" (http://www.skeptic.com/insight/is-brontosaurus-back-not-so-fast/). Skeptic.com.
6. (2004) „Giants and bizarres: body size of some southern South American Cretaceous dinosaurs (http://www.miketaylor.org.uk/tmp/papers/Mazzetta-et-al_04_SA-dino-body-size.pdf)” (PDF). *Historical Biology* **2004**, 1–13. o.
7. (2001) „A new method to calculate allometric length-mass relationships of dinosaurs”. *Journal of Vertebrate Paleontology* **21**, 51–52. o. DOI:[0051:ANMTCA (https://dx.doi.org/10.1671/0272-4634(2001)021)2.0.CO;2 10.1671/0272-4634(2001)021[0051:ANMTCA]2.0.CO;2]. ISSN 0272-4634 (https://worldcat.org/issn/0272-4634).
8. Henderson, Donald M. (2006). „Burly Gaits: Centers of mass, stability, and the trackways of sauropod dinosaurs”. *Journal of Vertebrae Paleontology* **26** (4), 907–921. o. DOI:[907:BGCOMS (https://dx.doi.org/10.1671/0272-4634(2006)26)2.0.CO;2 10.1671/0272-4634(2006)26[907:BGCOMS]2.0.CO;2].
9. (2001) „Dinosaurian growth patterns and rapid avian growth rates.”. *Nature* **412** (6845), 429–33. o. DOI:10.1038/35086558 (https://dx.doi.org/10.1038/35086558). PMID 11473315.
10. Wedel, M. 2013. A giant, skeletally immature individual of *Apatosaurus* from the Morrison Formation of Oklahoma (http://svpca.org/years/2013_edinburgh/abstracts.pdf). The Annual Symposium of Vertebrate Palaeontology and Comparative Anatomy 2013:45.

11. Lawrence, M., Witmer et al. (2001). „Nostril Position in Dinosaurs and other Vertebrates and its Significance for Nasal Function (https://www.sciencemag.org/cgi/reprint/293/5531/850.pdf)” (PDF). *Science* **293** (5531), 850–853. o. (Hozzáférés ideje: 2010. március 1.)

Források

- *Csodálatos állatvilág*, *(Wildlife Fact-File)*. Budapest: Mester kiadó (2000). ISBN 963-86092-0-6